

Majoricen Approbationis
Cultus B. Raymundi Lullij.

Beatissime Pater.

Lilij tui Petrus Antonius Riera, et Francis-
cus Vich, Sacerdotes Ordinis Minorum de
Observantia de longe ad Te venientes nomine
Populorum Balearium Insularum ad Sanc-
tissimos pedes tuos prostrati, humillime, et
enixe à Te, qui es Christus Domini, postulant
approbationem illius cultus Beati Martyris,
quo à seculis, et ab immemorabili tempore, a-
pud illos Populos, aliasque Provincias constan-
ter, et pacifice potitur Raymundus Lullus eo-
rum concivis Tertij Minorum Ordinis Eremita.

Jam vero, quod ad ipsius immemorabilis cultus
probationem attinet, ea evidenter exurgit
ex Processu auctoritate Rm̃i Majoricensis
Episcopi, legitime constructo, et ad Sacram
Rituum Congregationem transmissio.

Quantum autem ad eiusdem Beati Operum Revi-
sionem spectat, in qua Cause cardo vertitur,
et si Oratores minime sint nescij eius, quod
Tu de illo scripsisti in eximio, et elucubra-
tissimo opere de Servorum Dei Beatificatio-
ne

ne Lib: pmo: Cap: 4o: num: 4: At nihilomi-
nus tamen conscij, quam veritatis et justitię
sis amantissimus, exponere audent S. V. ratio-
nes, quibus de dicti B. Raymundi Operum au-
tographis certo non conitare: queque sub illius
nomine circumferuntur, jam pridem Sacri
Concilij Tridentini auctoritate examinata
et approbata fuisse demonstratur, atque con-
traria argumenta refutantur: Te humiliter
exorantes, ut inter gravissimas Sacrosancti
Apostolatus curas, quibus detineris, benigne-
rem totam perpendendo, tandem aliquando
huic Cause gravissimo tuo iudicio finem consi-
tituas, expleasque omnem expectationem diu-
turni ipsorum desiderij. Quod si forte nunc
in Suprema Petri Sede locatus, in illa (quod
non existimant) quam Doctor privatus ape-
ruisti, sententia permanear, ipsi certo Ora-
tores, Populusque predictus in tua libentissi-
me Definitione acquiescent: Sin autem verum
Veritate perspecta, aliud, ut sperare licet,
sentias, humillimis Oratorum precibus benignę
annuere digneris, saltem pro eximia
tua prudentia iel efficere, ne tanta S. V. auc-
toritate huic negotio difficultas accedat, ut
jam actum de Causa videatur.

Plane.

Plane, quod ad primum Caput attinet, quamquam

Probatur non constare de Auto-
graphis Operum B. Raymundi
Lullij usque ad S. Verum preterea.

ex constanti traditione omnium Historicorū,
qui de eo loquuntur, à coevis exordium ducendo,
in dubie deprehendatur, B. Raymundum non-
nulla scripsisse Opera: at certe tamen de nullo
eorundem exemplari constat, vel unquam consti-
tare poterit, fuisse re vera ab illo scriptum, cum
nullibi reperiantur ejus Autographa, neque ali-
qua Epistola, aut aliud quodpiam monumen-
tum sua ipsius Beati manu exaratum, ex quo
de ejus Characterē constare possit: Immo ne
quidem reperiat Epistola illa, quam ad Pa-
tres Juratos Senatus Majoricensis à dicto B.
Raymundo è Bugia missam fuisse constat,
paulo antequam à Mauris pro Christi Fide
lapidaretur, cuius sūntaxat exemplum tran-
scriptum in Regesto aliarum Epistolarum
in Archivo Regni Majoricę adservato in-
ventum fuit anno 1612: quo Processus auc-
toritate Ordinaria contruebatur, ut ex illo
patet. Quę incertitudo ex eo præsertim
augetur, quia manuscripta, quę sub nomi-
ne B. Lullij circumferuntur, omnino di-
versis apparent Characteribus exarata.

Neque profecto quidquam officit, plures circum-
ferri libros typis excusos eiusdem Lullij
nomen

nomē in fronte gerentes. Et factō enim
constat, ipsum scripsisse exeunte seculo de-
cimo tertio, et in eunte seculo decimo quar-
to, ante scilicet centum eoque amplius an-
nos, quam Typographice Artē usū invenire-
tur, ideoque cum ijdem Libri nequaquam
impresii fuerint, ipso vivente, sed post diu-
turnum temporis decursum, quam ex hac
vita migraverat, eidem plane Lullio turo
adjudicari non possunt, cum potuerint per
ejusdem doctrine emulos, quos semper inju-
riā eadem habuit, ipsi Lullio falso attribui;
novum enim non est, libros alicui dolose
attribui, qui illius non sunt, ut Late osten-
dit Theophilus Raynaud: oper: tom: XI. à
pag: 265: usque ad 310: ubi innumera sup-
posititia adulterataque Opera numerat; et re-
cent exemplum habemus de libro cui titulus,
Dialogus adversus Fraticellos = falso attributo
S. Jacobi de Marchia, quod refert S. P. in
suis literis in forma Brevis datis die 16:
Januarij 1748: super Operibus Ven. Sor. Ma-
rię à Jesu de Agreda, relatis in Tom: VI. tuo-
rum Operum editionis ad usum Academię
Canimbricensis, pag: 263: S: Huius.

Quod si eadem Opera ipsi Lullio adjudicari non
possunt;

3
possunt; quanto minus una aut altera eorum-
dem Operum particula, sive propositio, quæ præ-
sertim eo tempore quo eadem Opera manuscripta
circumferebantur, sive ex eorum, qui illa trans-
cribebant, imperitia, sive ex Adversariorum ma-
litiâ, aut alia ex causa, facile immutari pote-
rant, pluraque in illis inseri, quæ ab ipso Lullio
nedum non scripta, sed ne cogitata quidem
fuerunt?

Hoc posito, cum perspicuam habeamus Sanctitatis
Vestre sententiam in dictis literis super Ope-
ribus Ven: Mariæ à Jesu de Agreda, dicto
Tom: VI: pag: 262: S: Vt autem, quod scilicet =
In iudicio, quod fit ex more Congregationis Sa-

- 77 crozum Rituum, primum examini subiectum
- 77 est ut constituantur quinque propositi Operis
- 77 Scriptor extiterit. Quod si evidenter non cons-
- 77 tet ad eum pertinere, cuius Beatificationis
- 77 et Canonizationis causa agitur, revisio Operis
- 77 pretermittitur, atque in ipsa causa, prout res
- 77 ferunt, ad ulteriora proceditur, nec ullum
- 77 examen libri instituitur, nisi manifeste cons-
- 77 titerit illius auctorem esse ipsum Dei ser-
- 77 vum, cuius nomine inscriptum perhibetur.

In verba Decretorum Urbani VIII. = Præ-
terea illud etiam diligentissime indagari
dum

dum est, an ille pro cuius Canonizatione in-
tatur scripserit aliquos Libros (Nam si scrip-
sisse constiterit) = Hi Predecessor noster non di-
xit, si scripsisse probabile, vel verisimile sit;
sed ait = Si scripsisse constiterit = Quibus ver-
bis non probabilitas, sed certitudo requiritur,
quemadmodum attenta etiam inconcussa pra-
xi prefate Congregationis alibi à Nobis aper-
tionem fuit de Canonizatione Sanctor: lib: 2: Cap:
34. Num: 4: = Profecto ex superius perpenis,
non constito de autographis Operam B. Lullij,
consequitur procedi posse in hac causa ad
ulteriora, pretermissa Operum, quæ sub eius no-
mine circumferuntur, revisione.

Quæ clariora fiunt ex ijs quæ eadem sanctitas Ter-
tra ibidem rem illustrando subjungit de pro-
xime relato Dialogo adversus Fraticellos; quod
scilicet quamvis illum Wadingus à S. Jaco-
bo conscriptum ac proprio ipsius Chirographo
exaratum assererat, ipsique etiam Postula-
tores de hac re minime dubitabant; at ta-
men cum peractis de super inquisitionibus,
exactisque diligentijs, res dubia, incertaque
videretur, Tu Bm̃e. Pater, qui tunc gravif-
simo Fidei Promotoris munere egregie fun-
gebaris, à S. Mem: Clemente XI. cui exi-

4
mia tua Doctrina Spectatissima jam et diu
cognita erat, Consultus, tuam Sententiam
maturiori consilio protulisti in hæc Verba ibi-
dem relata = Hortra autem sententia fuit,
in eiusmodi judiciorum Varietate, ac proba-
tionum incertitudine, responderi posse: De
Auctore Dialogi non constare, atque ita ad
ulteriora in Causa procedi, Cui quidem Consi-
lio, ut subiungis, cum Pontifex benigne an-
nuiisset, liberum cursum ipsa Causa deinde
habuit.

Demonstratur usque ad S. Reli- Verum præterea, ut causæ Postulatores à Summa
quam est Opera quæ sub B. Raymun- S. V. benignitate id facilius consequantur, hu-
di nomine circumferuntur fuisse iusmodi Opera Sacri Concilij Tridentini auc-
sac: Concilij auctoritate approbata. toritate examinata, atque approbata fuisse,
planum facient: Itaque id clarius deprehen-
datur, primum ad S. P. memoriam revocant
rigidissima examina, maximaque Curas
premissas rectæ confectioni Indicii Librorum,
qui, vel heretici essent, vel de heretica pra-
vitate suspecti, vel certe moribus, aut pie-
tati nocerent. id enim negotij a San. Mem.
Pio IV. demandatum fuerat universo Sacro
Concilio Tridentino, quod ex tanta Episco-
porum (sunt verba ejusdem Pontificis in
Constitutione incipiente = Dominici Gregis =

Eidem

Eidem Indici prefixa) et aliorum doctissimo-

rum Virorum copia delegit ad eum conficien-

rum Indicem multo, cum doctrina, tum judi-

cio insignes Prelatos ex omnibus fere nationibus;

qui quidem non sine maximo labore, pluri-

misque vigilijs, eum Indicem tandem, Deo

adjuvante, perfecerunt, adhibitis etiam in

Concilium lectissimis quibusdam Theologis.

Peracto autem Concilio, cum ex ipsius Syno-

di decreto is Index Nobis oblatu fuisset.

Hos doctissimis quibusdam probatissimisque

Prelatis eum accuratissime legendum Examini-

mandumque tradidimus, et ipsi etiam legimus.

Cum igitur eum magno studio, acri iudicio,

diuturna cura confectum, et preterea com-

modissime digestum esse cognoverimus; Nos

saluti animarum consulere cupientes & ipse-

rum Indicem auctoritate Apostolica & ap-

probamus, imprimique ac divulgari, et ab

omnibus Universitatibus Catholicis, ac qui-

buscumque alijs ubique suscipi & mandamus;

et patet etiam ex Concilio Tridentino, Ses-

18: et 25: ac Prefatione ad Regulari ejusdem

Indicis.

Preterea supplices Te perpendere exorant & agra-

illos ab universa Tridentina Synodo ad

exacti

5
exacti Indicis efformationem delectos, præ Ocu-
lis habuisse Indicem Romanum antecedenter
Pauli IV. jussu editum, uti in eadem præfatio-
ne mox citata tertatur oculatus Testis P. Fran-
ciscus Ferrerius Ord: Predicatorum ipsius Tri-
dentine Deputationis à Secretis, qui ibi ait =
Ac in eam tandem sententiam post diutur-
nam deliberationem venerunt (Patres nempe
illi deputati) ut judicarent nil utilius fieri
posse, quam si Romanus ille Librorum pro-
hibitorum Index ab Inquisitoribus Romæ pos-
tremo confectus, paucis tantum demtis, atque
etiam additis retineretur.

Pauca igitur ex Indice illo librorum prohibitorum
Pauli IV. jussu confecto demta fuerunt;
interque recensentur Lulliana Opera, ut ex
utriusque Indicis collatione patet. Quumque
Opera illa, que ipsi Patres ab ea priore In-
dice sustulerunt, summa cum maturitate,
examine, et judicio, ob id quidem sustulif-
se censerit debeat, quia prudentissime ju-
dicarunt ea nullatenus esse nociva, et
perniciosa Fidelibus: plane per sese patet,
eos antequam id facerent, diligenter exa-
minasse ea Opera, que inde auferre in-
tendebant; Licet enim hæc, non aliunde,
tamen

tamen ex eo saltem quod aliquando fuissent in eodem Indice alligata, velut zizania in fasciculo ad comburendum, procul dubio pravitatis suspicionem contraxerant; et consequenter omnino fateri cogimur, Opera Lulliana ab iisdem Patribus per Sacrum Concilium Tridentinum deputatis fuisse priuquam à dicto Indice deleterentur, summa, quæ eos decebat, atque gravissimo huic negotio conveniebat, cura, ac diligentia examinata, et comperto quod non continerent errores contra fidem, neque aliquid contra bonos mores, vel novam aliquam, aut peregrinam doctrinam, seu à communi Ecclesie sensu alienam, denique fuisse approbata: Unde hæc forte considerans Bordonus in Manuali Qualificatorum Sect: 56: num: 26: Patres, inquit, Concilij Tridentini procurantes exactum Indicem edere, in eo non expresserunt Raymundi Opera, ergo evidens argumentum quod innocens semper fuit ab heresi.

Et ita enim vero: alia iisdem Patres viderentur vice reformationis locum ansamque dedisse prevaricationi; idque dici etiam Summo Pontifice Pio IV. qui suis Apostolicis

literis

6
literis Patrum illorum doctrinam et iudicium
commendat, testimoniumque perhibet de
eorum maximis laboribus, Vigilijs, et Curis
in recta ipsius Indicis confectione; ac tan-
dem affirmat, nedum per alios probatissi-
mos viros, verum, et per se ipsum eundem
Indicem examinasse. Quid vero absurdius
quam talia cogitare de Supremo Pastore adeo
vigilante in Domini Gregis sibi crediti
custodia, ac de prestantissimis undequaque
Prelatis, et Patribus?

Sed hec satis, vel etiam nimium multa sunt ad
patefaciendum eadem Opera Sacri Concilij
Tridentini auctoritate examinata et appro-
bata fuisse. Ad hujus autem rei confirma-
tionem plura accedunt perspicua documen-
ta, scriptorumque testimonia, quae ijdem Cau-
se Postulatores S. O. oculis humillime sub-
ijciunt; et primum omnium preclarum hac
de re testimonium perhibet Testis Ocularis exi-
mius Vir Joannes Ludovicus Villeta, in no-
titia Approbationum Operum B. Ray-
mundi Lullij prefixa Aevi brevi ejusdem
Lullij editae Barcinone anno 1565: ubi hec
habet = Sed jam tandem in Sacro Scume-
nico Concilio Tridentino omnis contentio

Compo-

77 composita est ex supracitatis, et alijs quam
77 plurimis in approbationem, defensionem, et
77 commendationem Divi Raymundi Lullij,
77 et ejus omnium Operum tanquam Catholi-
77 corum per integrum fere biennium à Lu-
77 dovico Joanne Villeta Barcinonense Theo-
77 logo adductis, et diligenter examinatis per
77 Sacrum Collegium DD. à toto Concilio ad
77 hos, et similes actus specialiter deputa-
77 torum, ubi interfuerunt Patriarcha Vene-
77 tus, et quatuor Archiepiscopi, quatuor itē
77 Episcopi, simul cum uno Abbate, duobus
77 Generalibus Ordinum, et quatuor Doctoribus,
77 ex omni fere Christianitate selecti, doctif-
77 simi, et Religiosissimi, qui concordi sen-
77 tentia prima die Septembris 1563: decre-
77 verunt, expungendam Divi Raymundi
77 Lullij quancumque Operum improbationē
77 ab Indicibus, præsertim Pauli PP. IV.
77 Librorum prohibitorum, ubi allegatur præ-
77 dicta Bulla Gregorij XI: fictitia, ex sola
77 mentione quæ de illa reperitur facta in
77 privato cuiusdam Opere: Illud autem
77 statutum jam post servatum videri
77 in Cathalogo SSmi D. H. Papæ Pij V.
Idque ipsum laudatus Villeta confirmat in
Epistola

7
Epistola ad Joannem Ludovicum, et Guiller-

num Paulum Lullios prefixa Operi, cui titu-

lus = Artificium sive Ars brevis D. Raymun-

di Lullij = impresso anno 1565: cuius particu-

la compulsata fuit in novo Processu Compul-

soriali ad Urbem transmissa, et ita se habet =

Existimavi non usquequaque contemnen-

77 dum Officium me prestiturum, si Vestrum

77 D. Raymundum Lullum, cum nostre toti-

77 us Cathalonie tum vestri in primis gene-

77 ris decus, et Ornamentum preclarum, quem

77 ante in Sacro Ecumenico Tridentino Con-

77 cilio a quibusdam blaterantium malevo-

77 lorum calumnijs, et afflictijs minusque

77 consideratis, ne quid aliud dicam, quibus-

77 vis improbationibus, quanta fieri potuit

77 diligentia, et fide vindicaveram.

Adest quoque quedam Epistola Cardinalis Paleotti

responsiva alteri Epistole ei misse a Cano-

nico Segui Postulatore huius Cause, cu-

ius exemplum adducitur a P. Cuiturerio

Societatis Jesu in suis Dissertationibus his-

toricis disse: 2: Cap: 4: n: 37: et 38: Mar-

gin: Que Epistola est sequentis tenoris =

Illri. et Adm. Reverendo D. Doctori Joan-

77 ni Segui Insularum Balearum Procura-

tori

77 tori: Romam = Illustris et Adm. Rēv. Dñe.
77 La scripta Sacrosancti Concilij Tridentini,
77 quorum D. V. per suas literas Copiam pe-
77 tit, non sunt apud me, ego enim quamvis
77 in eodem Concilio plura Scripserim, tamen
77 Auditoris Rotę apud S. Sedis Apostolica
77 Legatos munere functus sum, non Secreta-
77 rij; is erat Episcopus Thelesinus, cuius qui-
77 dem scripta, quęcumque ad Concilium
77 Tridentinum pertinent, in Summi Pon-
77 tifici: Archivio adservari existimo. Quod
77 me non latet in hoc negotio, illud unum
77 est, non in generali, et pleno Concilio, sed
77 in particulari quadam Congregatione
77 de hoc eodem negotio actum fuisse. Quid
77 preterea de eo Statutum sit, nescio. Et
77 terum D. V. erga industriosos, et Facto-
77 Factores voluntatem, et diligentiam
77 laudo, et presertim causam istam Reli-
77 gionis et Catholicę Doctrinę, qua addu-
77 ci se affirmat. In reliquis rebus D. V.
77 quodcumque illi Studium deferre pote-
77 ro, hoc totum illi polliceor. Bene valeat
77 in Domino. Bononię III: Nonas Febru-
77 arij 1586: = D. V. uti Frater am-
77 mus Gabriel Cardinalis Paleotus.

De hoc etiam negotio de auditu a Teste Ocu-
lari testatur P. Petrus Gil Societatis Jesu,
 Civis Tarraconensis, et tunc Rector cele-
 bris Collegij Montis Sion nuncupati eiu-
 dem Societatis in Civitate Majorice, qui
 inductus in Testem in Processu anno
 1612: constructo, dum iam esset etatis
 annorum 62: hec deposuit = Sui disce-

- 77 polo del Signor Canonico Ludovico Gio-
- 77 vanni Villeta Dottor Theologo = Di piu
- 77 udij dala bocca di detto Dottor Villeta,
- 77 il quale aveva accompagnato al Conci-
- 77 lio di Trento il Molt. Illustre e Rmo.
- 77 Signore D^{no} Guglielmo Casador, Vescovo
- 77 di Barcellona, e nel Concilio il detto Dottor
- 77 Villeta erasi molto segnalato in diverse dis-
- 77 pute e doctrine. Diceva dunque il detto Do-
- 77 ttor Villeta Che de Libri di Raymondo Lull.
- 77 nefu trattato dalli Padri del Concilio, che
- 77 avevano cura di formar l'Indice de libri
- 77 proibiti, se si dovesser proibere li libri di
- 77 Raymondo Lull. e diceva il detto Dottor Vi-
- 77 lleta che determinarono di non proibirli
- 77 perche appariva vera e Cattolica la sua
- 77 Dottrina.

Tandem id ipsum concorditer testantur quam
 plures

plures tum preteriti, tum presentis seculi scrip-
tores, nimirum Vasquez in 1. par: tom: 2:
disp: 133: quest: 32: Cap: 4: Cocolano in
Historia Valentina, lib: 3: Cap: 19: in fine.
Daza par: 4: Chronic: S. Francisci fol:
298: Col: 1: Petrus Hieronimus Sanchez
de Lizarazo in Opusculo cui titulus = Me-
thodus ad omnes scientias facilius addiscen-
das, in Vita Raymundi Lullij post dedicator.
Joannes Riera in Transumpto Memorialis
in Causa Raymundi Lullij prelude: 12: num:
4: et 5: Gabriel Joannes Bolicher in appro-
bat: Supradicti Memorialis. Dermicius Thaddei
in Hitela Franciscane Religionis pag: 491:
Vincentius Mut: tom: 2: Histor: Regni
Balear: lib: 2: Cap: 14: Salleles de Mater:
Tribun: S. Inquisit: tom: 2: lib: 3: Acto:
reg: 276: n. 77: et 78: Arturus in Martij-
rolog: Francisc: ad diem 29: Junij S: 8:
Joannes Aubrius in Triumpho Archiei; Al-
phonsus Zepeda in Arbor: scient: in Vita
Raymundi Lull. ei prefixa; Antonius San-
derus, in approbat: lib: 3: Zepeda pag: 127:
Franciscus Marzal, in prefat: ad Arribrev:
Raymundi Lull. Kirker in pref: sua
Art: Magn: S: 1: Dionysius Blasco in

Theolog:

Theolog: Baconea dist: 89: quest: 11: Centur:
 13: num: 236: Franciscus Doms in Panegir:
Raymundi Lull: Hicol. Antonius in Bibliot:
Hispan: antiqu: lib: 2: Cap: 3: num: 78: in
fin: Card: de Aguirre in Theolog: S. Anselm:
tom: 2: trac: 4: Cap: 27: Disp: 51: sect: 1:
num: 7: in fin: Dominicus de Gubernatis in
Orbe Seraphic: de Mission: tom: 1: fol: 573:
num: 157: Bordonus in Manual. Qualificat:
S. Officij sect: 56: num: 26: Thomas Strozzi
Controvers: dell: Immaculata Concessione
tom: 2: lib: 8: Cap: 17: fol: 352: Curturerius
in disert: historic: diser: 2: Cap: 4: S: 10:
Hollandite tom: V: ad diem 30: Junij art:
 5: num: 108: fol: 727: Ivo Salsinger. tom:
 1: Oper: Raymun: Lull. edition: Moguntin.
in princip: Franciscus Wolff: in Censura
Ordinar: ad tom: 1: DD. Oper: Apologia pre-
fixa tom: 2: lib: Contemplat: Raymund:
Lull: edition Magunt: in p̄f̄at: sive 2:
part: S: Hec defuit, Salvator Artiques
in approbat: Arti: brev: Raymund: Lull:
tom: 1: edition: Majoricen S: et maxime;
Antonius Perello in censur: et approbat:
libri de centum Proverb: S: 1: Bartholo-
meus Tornei in lib: apologet: Art: Magn:
 dist:

dist: 3: cap: 8: num: 20: Emanuel Calde-
ron dela Barca in approbat: prefixa su-
pra d.º libro apolog: Antonius Pasqual in
examine Critices P. Feixoo dissert: 3: §: 9:
num: 59.

Que omnia firma immotaque manent non
obstantibus exceptionibus, que in contrarium
considerari possunt: et quidem, quod in
proxime superiori §: Sed hec satis adducta
luculenta Villetæ attestatione mentio fiat
de eodem Villeta, tanquam de Persona
distincta ab eo, qui scribit; ex hoc certe
inferri nequit eandem non esse ipsius Vi-
lletæ: Vetus est enim mos scriptorum, ut ipsi,
qui scribunt, sic de se, quasi de alijs loquan-
tur; ut maxime perspectum est Tibi, Bene-
Pater, præclara eruditione atque doctrina præ-
dito. Sic Cesar in suis Commentarijs, Joseph
in libris de bello Judaico, Procopius in Histo-
ria. Immo etiam moris Scripture Sacre est
ut ipsi, qui scribunt, sic de se in illa, quasi
de alijs loquantur; ut his verbis, et exem-
plis adductis docet S. Gregorius in præfat:
in Job: Cap: primo, et bene S. Augustinus
lib: 17: contra Manich: Cap: primo. Neque
etiam magis, quia consonat alteri ipsius

Villetæ

Villete attentioni relate supra §: idque ip-
sum, in qua expressum habetur eiusdem Vi-
llete nomen.

Concidit altera obiectio, quod eidem Villete quip-
pe qui in Sacro Concilio Tridentino fuit hu-
ius Cause Procurator, neque attribui fides; etc.

Nimipse Villeta fuit unus ex Præstantiori-
bus sui Ævi Theologis, ac vir in gravissimis
Versatus negotijs, uti legi poterit in Histori-
æ Principatus Cathalonie, alijsque. Inum-
tamen præcunctis validissimum illius doc-
trine, ac prudentiæ monumentum sat erit
in medium adducere, quod in Sacro Sancto
Concilio Tridentino die 17. Junij anni 1562:

in examinandis quinque articulis de Com-
munionem sub unica specie, et an Parvulis
esset porrigenda tanta dexteritate, Sapien-
tia, eruditione, ac Religione disseruit, He-
reticorumque pertinaces diluit Cavillatio-
nes, ut Æcumenica Tridentina Synodus
intenta ad eum esset, ac libenter ipsum
audiret duabus horis de his disputantem,
ab eoque postulaverit, ut postero die inces-
sum prosequeretur sermonem; quod ita perac-
tum fuit. Habetur id ex Cardinali Palla-
vicino in Histor: Concil: Trident: par: 2:

lib: 17: Cap: 6: num: 7: Disputatio vero ab
ipso habita extat apud Labbeum, tom: XX:
Concil: ex pag: 611: et ibidem ex pag: 899:
legitur Concio doctissima, et eruditissima
de Divino Spiritu ab eodem Villeta in Con-
cilio habita, anno 1563.

Quis ergo considerans eximias animidotes tanti
Viri, eidem narranti aliquid, ipso curante,
ac presente, factum fuisse, fidem negabit?
Vulgati namque juris est, Procuratorem Spec-
tate probitatis, presertim si sit Clericus,
vel Sacerdos, recte probare in illa Causa,
in qua fait Procurator, ut bene Pasferinus
in Cap: 3: num: 15: de Testibus in 6: ibi =

- Multi numerantur casus, in quibus Procu-
rator, vel Advocatus pro suo Cliente
- admitti in Testem & Quartus casus. Si Pro-
curator sit valde bone fame, et probate
vite, quia hic non debet repelli a testifi-
canda. Quintus est de Clerico Procuratore,
quem posse pro suo principali testificari
probat ex Bellamera dec: 604: et quod
Sacerdos etiam si sit Procurator, Probet, di-
xit Rota dec: 276: num: 19: part: 10: re-
cent.

Quia? quod idem Villeta huiusmodi Testimo-
nium

11
nium perhibuit, ac typis edidit anno 1565:

tempore quidem minime suspecto, dum à
Concilij Tridentini celebratione vix unus,
aut alter annus effluxerat; qua tempesta-

te, quum adhuc viverent fere omnes qui
Concilio interfuerant; presumi certe nequit,
ausum ipsum fuisse in lucem edere attes-

tationem, cuius falsitatem tot contrarij
Testes redarguissent, quot fuerunt Patres,
et Theologi Concilij, qui plane Ora et
Calamos suos non continuissent, ut ab
omnibus falsissimus impostor detegeretur.

Quid? quod si attendatur ad locum, in quo
typis edita fuit à Villeta attestatio, de-
prehendamus, Barcinonę tunc Episcopum
fuisse ipsum Guillelmum Casador, quem
Villeta ad Tridentinum Concilium co-
mitatus fuerat. Porro sicut Episcopum
non latebat, quia in Concilio actum fue-
rat in causa, de qua agitur, si quid in-
pedienda sua attestazione Villeta minus
verum enarrasset, profecto licentiam eam
typis mandandi idem Episcopus ad-
huc eandem Barcinonensem Ecclesi-
am regens non concessisset.

Quid? quod laudatus Villeta ad comprobando-

dam veritatem rei à se gerte, et narrate
ad invincibile provocat documentum, ad
Indicem nempe sub Paulo IV: jam pridem
editum, in quo reposita legebantur Opera
Raymundi Lullij; mox ad alium Indicem
Pij IV: in quo nulla de ijs Operibus men-
tio habetur. Illud autem statutum (ait)
jam post servatum videmus in Cathalogo

SSm̃i. Dñi. Hri. Pape Pij IV.

Quid? tandem quod eidem Villete ad instar
Victoris e Concilio Tridentino redeunti
magna à Principatu Cathalonie facta
fuit retributio, ut patet ex Instrumento
inserto in Processu in Causa P. Raymun-
di Lullij anno 1612: auctoritate Ordi-
naria constructa. Collata namque
fuit moderatio Cathedre Sciencie Lul-
liane Barcinone dudum erecte, sua
durante Vita, una cum pluribus alijs red-
ditibus, emolumentisque grati animi er-
go pro tanto exantlato labore in Conci-
lio Tridentino usque ad felicem optatum
exitum, liberandi ab Indice Librorum
prohibitorum Opera P. Raymundi Lul-
lij. Que anxia recte perpensa, maxima
faciendam esse predictam Villete aucto-
ratis-

12
tationem apertissime convincunt.

Levissima quoque est exceptio, quæ forsan dari
posset Epistolæ claræ mem: Cardinalis Pa-
leotti, cuius verba relata sunt supra §:
Adest quoque, quod scilicet in ea nulla
fiat mentio examinis Operum Lulliano-
rum. Et toto enim ipsius Epistolæ con-
textu sedulo perpenso, undique colligitur
in ea agide negotio Librorum dicti Lullij;
quando quidem Responsio Cardinalis
Paleotti directa legitur ad eum qui no-
mine Insularum Balearium apud Sanc-
tam Sedem causam B. Lullij agebat,
ibi = Illr̃i. et Adm̃. Reverendo Domino
Doctori Joanni Segui Insularum Ba-
learium Procuratori. Romam = et ex
illa patet eundem Procuratorem petijisse
se Scripta Sacri Concilij Tridentini, quæ
pertinebant ad Indicem Librorum Pro-
hibitorum; et quamvis nominatim non
exprimantur Opera B. Lullij; at nemo
tamen Vir prudens existimabit eum-
dem Procuratorem petijisse universa
Scripta ad dictum Indicem pertinen-
tia, quæ habere nihil sua, Insularum-
que Balearium intererat; sed ea qui-
dem

dem duntaxat, que spectabant ad ipsam
Causam, quam agebat: alias fuisset incon-
siderata et inepta, imò temeraria peti-
tio, non presumenda in viro inter mil-
le ad hanc Causam agendam selecto.

Quapropter, quod idem Cardinalis respondit
se scire nimirum, non in generali, et
pleno Concilio, sed in particulari quadam
Congregatione de hoc eodem negotio ac-
tum fuisse, id omne ad negotium Lullia-
norum Operum pertinere fatendum est;
Cum Responsio Relationem habeat ad pe-
titionem, et ab ea interpretationem, de-
clarationemque recipiat juxta Textum in
l. 10: §: Qui interrogatus ff. de interrog:
act: et §: Preterea instit: de inutil: action:
et Rot: dec: 264: n. 3: part: 5: r. 1: et
dec: 1038: num: 115: cor: 111: Potissi-
mum vero perpenis in sequentibus ejus-
dem Epistolæ verbis = Quid preterea de
eo statutum sit, nescio = Quis enim pu-
tet eximium præclarique nominis Car-
dinalem Archiepiscopum Bononiensem,
qui in eodem Concilio interfuit, nescivisse
se anno 1586: quo hæc scribebat, quæ-
nam actum fuerit de negotio Indicis

Libro-

Librorum prohibitorum; quando ante vicen-
 nium, et quod excurrerat, ne dum absolutum,
 et perfectum erat, sed ipse Index jam per
 Summum Pontificem approbatus impressus
 erat, atque evulgatus? Unde vel ex hoc li-
 quet, eundem loqui de examine Operum
 B. Raymundi, cuius exitum ignorabat.

Eadem laboraret levitate exceptio, si ea forte
 daretur, luculento testimonio P. Gil Socie-
 tatis Jesu, relato supra S: de hoc etiam,
 quod nempe sit Civis Insularum Baleari-
 um, et consequenter non integre fidei ob-
 suspicionem affectionis in hac causa. Si-
 quidem in primis is erat Civis Tarraconen-
sis, non autem Insularum Balearium.

Tum etiam quia nil eo antiquius, quam
 quod in hisce causis admittantur, et proba-
 tionem faciant ipsi Cives, Consanguinei,
 vel Affines, Domestici, ac Familiare Servo-
 rum Dei, de quorum Beatificatione agi-
 tur, ac etiam Religiosi ejusdem Instituti,
 cum quolibet affectionis suspicio purgetur
 per juramentum, ut pluribus relatis docet
 S. U. in vere prestanti Opere de Servor: Dei
Beatific: lib: 3: Cap: 6: nu: 12: et 13.

Denique convelli nequeunt ea, que de jam perac-

to predicto examine, ac sequuta approbatio-
ne Operum B. Lullij memorie prodiderunt

Scriptores adducti supra §: Tandem, ex eo

quia sunt posteriori evi, qui rem scire non
potuerunt, nisi ex aliorum relatione: Siqui-

dem quum illi sint plurimi, ac nonnulli

eorum dissitarum, inter se gentium, natio-

numque, qui certe hanc rem, non ab uno

fonte, sed a pluribus hausisse censeri de-

bent, ac sint omnino concordet: profecto

ei standum esse videtur, ac pro certo veri-

tatis argumento deserviunt per Textum in

l. 1: ff: de offic: Pref: Pretor: Rot: dec: 353:

num: 23: part: 5: rec: et dec: 106: num: 9:

par: 10: ibi = Si aliorum Historicorum asser-

tio concurreret, pro certo veritatis argumen-

to deserviret = ac saltem attendunt publi-

cam famam eiusmodi examinis, nec leve

faciunt adminiculum.

De reliquo in materia probatoria, de qua agi-

tur, documenta supra dicta non sunt sin-

gillatim, ac per sese, sed coniunctim per-

pendenda; ita ut probatio, que forte non

resultat ex singulis, sat sit, quod deservatur

ex omnibus simul junctis, ex quibus S. X. mo-

tum animi sui confirmabit, juxta celebrem

Textum

Textum in Cap: Preterea de Testibus, ac Vul-
gatum communiterque receptum axioma quod
singula, que non prosunt, juncta juvant, de
quo Rot: coram: Falconer: de Offic: Ordin:
dec: 8: n. 10.

Sed quorum in his immoramur? Clarissima
enim predicti Examinis, atque approbatio-
nis eorundem Operum exurgit probatio ex
Sacre Congregationis Indicis Decreto, die 3:
Junij 1594: sub Clemente VIII: emanato,
in quo ita legitur = In novo Indice Lullus
non ponatur, eisdem de Causis, quibus De-
putati in Sacro Concilio Tridentino eundem
Raymundum ab Indice sustulerunt. Cui
consonat aliud Decretum ejusdem Congrega-
tionis Latum die 3: Decembris 1595: ejusmo-
di tenoris = Lecto memoriali pro Raymundo
Lullo, conclusum, quod nullatenus in Indice
ponatur = si enim Opera Lulliana prohibita
erant in Indice Pauli IV. Si Patres ad Libro-
rum examen Indicis que prohibitorum Confec-
tionem per Sacrosanctum Concilium Triden-
tinum deputati eadem Opera ab eodem In-
dice sustulerunt; si demum Sacra Indicis
Congregatio semel, iterumque decrevit, Opera
predicta nullatenus esse in Indice ponenda,

quid plane hoc clarius, quia manifestius,
quam, quod Opera Lulliana dicti Sacri Con-
cilij auctoritate examinata jam fuerint,
atque approbata?

Parvique refert, hæc omnia, non immediate à
Sacro Concilio peracta fuisse, sed à Patribus
per illud delectis, ac deputatis: siquidem
cum constet eandem Sanctam Synodum Com-
misisse predictis Patribus universum Indi-
cis negotium, ut patet ex sess: 18: in initio,
et sessio 25: de refor: Cap: 13: ac superius alle-
gata Bulla Pij IV. incipiens = Domini Gre-
gorij = profecto quidquid predicti Patres exami-
narunt, approbarunt, atque à Librorum pro-
hibitorum Indice sustulerunt, ipsius Sacri
Concilij Tridentini jussu, et auctoritate, exa-
minasse, approbasse, atque ab Indice sustu-
lisse omnino dicendum est, per textum in
Cap: Sani de Offic: et potest: Judic: deleg:
VI. ubi dicitur in Indice Libellus
Lonzal: num: 7: et 9: et in eod: tit: Sch-
malzgrueber num: 31: Hinc Sixtus V. in
erectione Congregationis Indicis eundem
Indicem dicit Concilij Tridentini jussu edi-
tum, ut in ejus constitutione incipiente =
Immensa Aeterni Dei = inter illius Consti-
tutiones

tutiones in Bullario Constit: 74: et Concilio Mediolanense. sub S. Carolo = jussu Concilij Tridentini confectum = ut apud Labbeum tom: XXI: col: 344: lit: L: Hinc similiter Catechismus, Missale, et Previarium a Patribus per eandem Sanctam Synodum deputatis examinata, quamvis per idem Concilium non visa, ut ex sess: 25: de refor: Cap: 3: attamen Catechismus Concilij Tridentini, Missale, Previarium aemum ex decreto Sacrosancti Concilij Tridentini tituta dicuntur.

Sed quod magis urget, Pater S^me. ac perpetuo urgebit, illud quidem est, quod Sacrum Concilium Tridentinum sess: 18: censuit, ut de-
 ,, lecti ad hanc disquisitionem Patres de con-
 ,, suris librisque quid facto opus esset, diligen-
 ,, ter considerarent, atque etiam ad eandem
 ,, Sanctam Synodum suo tempore referrent.

Audienti postea, huic operi ab ejs extremam
 ,, manum impositam esse &c. precipit, ut

,, quidquid ab illis prestitum est, S^mo. Ro-

,, mano Pontifici exhibeatur, ut ejus iudicio,

,, atque auctoritate terminetur, atque evul-

,, getur, ut in sessio 25: de refor: Cap: 3.

Hoc autem posito, quum ex facto conitet, pre-

dictos

dictos Patres judicasse; nil utilius fieri posse,
quam si Romanus ille prohibitorum Libro-
rum Index & (in quo prohibita legebantur
Opera B. Lullij) pauca tantum demeritis, at
que etiam additis, retineretur, ut testatur
P. Ferrerius ejusdem Deputationis Secreta-
rius in Prefatione ad Regulas Indicis; pro-
fecto sicuti in relatione ejusmodi eorum
judicij Summo Pontifici facta debuerunt
eidem nominatim exponere, tam Flucto-
res quos ab eodem Indice tollendos, quam
eos quos addendos esse censebant, causam-
que etiam, qua ita censerent ipsi Pontifi-
ci notam facere; ita fieri non potuit,
quin eidem Summo Pontifici innotuisset
eorum judicium de demendis ab Indice
Operibus B. Lullij; dum quidquam presti-
tum fuerat, non ipsius Congregationis
particularis, sed Summi Pontificis judi-
cio et auctoritate terminari debebat =
quid facto opus esset & referrent & quid-
quid ab illis prestitum est, Sanctissimo
Romano Pontifici exhibeatur, ut ejus
judicio atque auctoritate terminetur &

Qui quidem Summus Pontifex, cum deinde
per se ipsum, ac etiam doctissimos quas-

dam

dam probatissimoque Prelato, ut ipse testa-
 tur, universo predicti Indiciis negotio peni-
 tus pertractato, atque perspecto; iisque om-
 nibus mature perpensis, quae Patres a Sacro
 Concilio deputati prestiterant; tandem
 ea omnia Apostolica auctoritate rata
 habuerit, ac confirmaverit, ut ostendimus
 supra §: Verum praeterea: jam per sese pa-
 tet predicta Opera Ps. Lullij fuisse a Librorum
 prohibitorum Indice deleta ipsius Summi
 Pontificis jussu, ac auctoritate; ita ut non
 tam Patribus deputatis, quam ipsi Summo
 Pontifici predicta deletio tribui debeat, ut
 per textum in Cap: si Apostolicę de Prebend:
in 6.º ibi = cum ipsa provisio post imperti-
 tam a nobis auctoritatem nostra censeatur
effecta = Communiter docent Canoniste, pre-
 sertim Reusensuel tit: de Confirmat: num:
18: ibi = Quae per Papam confirmata sunt,
dicuntur Papalia, et Rot: dec: 222: num:
13: par: 7: rec: Hinc recte iam perpendens
 Cardinalis Albitius de inconstant: in Fide
cap: 40: num: 149: talem Lullianorum Ope-
 rum deletionem ab Indice, non tam pre-
 dictę Congregationi particulari, quam ipsi
 Summo Pontifici tribuit in hec Verba =

Pius

77 Pius IV. ex disputationibus habitis in Con-
77 cilio Tridentino novum Indicem edens ius-
77 sit. aboleri nomen Raymundi ex Indice =

Et quamvis (in hypothesis tamen loquendo) idem
Summus Pontifex nullam expressam fe-
cisset mentionem deletionis ab eodem
Indice Operum Lullianorum, nihilominus
attenta ejusmodi antecedenti Librorum, re-
rumque ad Indicem pertinentium matu-
ra, ac diuturna disquisitione, re plane
perinde esset, ac si eorundem operum de-
letio fuisset per summum Pontificem in
forma specifica confirmata, ut in specie
firmat Card: de Luca de Regular: disc:

2: Num: 7: ibi = Quamvis ubi Confirma-
77 tio sequatur ex voto alicujus Congregatio-
77 nis ordinarię, vel particularis cujus consul-
77 tationem Papa desideraverit, ad effectum
77 deliberandi an petita confirmatio conce-
77 di debeat, nec ne; tunc quamvis ista fi-
77 at in forma simplici absque insertione
77 tenoris, adhuc tamen dicitur in forma
77 specifica; Eiusque vim, ac operationem ha-
77 bet: dum ita ex causę cognitione habita
77 per Congregationem resultat certa Scien-
77 tia ac informationis probatio = et Rota

in rec: dec: 192: num: 3: vers: Tum etiam.

Quae cum ita sint, nil profecto officit, ignotas
 ex una parte esse causas, propter quas ea-
 dem opera à Librorum prohibitorum Indice
 sublata fuerunt, ex altera vero colligi posse,
 huiusmodi deletionem factam fuisse, ne per-
 turbaretur aliquod Regnum, à quo omni co-
 natu eadem opera, tanquam sana defen-
 debantur, ex verbis illis Decreti Sacrae Con-
 gregationis Indiciis Diei 3: Junij 1594: = In
novo Indice Lullus non reponatur, eidem de
causis, quibus Deputati in Sacro Concilio
Tridentino eundem Raymundum ab Indi-
ce sustulerunt = Eo namque tempore quo
 predictum Decretum latum fuit, illa Ope-
 ra in Indice inserta non fuisse viden-
 tur, quia ne id fieret instabat, urgebat-
 que Rex Catholicus.

Et profecto ejusmodi objectio, si ea forte fie-
 ret, parvipendenda esset: Ratio enim
 qua eadem opera fuerunt ab Indice su-
 blata alia sane non fuit, neque alia
 recte dici potest fuisse, nisi ea, quia
 nempe post accuratum eorum examen
 compertum fuit, nihil in ipsis esse,
 quod Fidei nostrae, quod bonis mori-

bus

bus adversaretur. Alias actum esset de
omnibus ijs, que in Romana Curia, et
ab ipso Summo Pontifice; quin et ab
Ecclesia Catholica in Synodis congrega-
ta ad Regum, Principum, Populorumve
postulationem decernitur; si enim
in approbandis Operibus Raymundi
Lullij, in quibus plures errores Fidei con-
trarios contineri injuste per vulgatum
fuerat; adeo, ut Compilatores Indicii
Pauli **IV.** ad ea in ipso reponenda per-
moverint: si in hac, inquam, re pre-
ceteris omnibus delicatissima adeo con-
niventer Concilium, et Summus Pon-
tifex se gessissent, ut propter commen-
dationem unius Regni ea Opera va-
lissim per manus hominum dispersa,
ab omnibus indiscriminatum legi
tolerarent, cum magno periculo in-
de pertimescendo, quod maximos er-
rores haurire possent: Quis unquam
post hac aures prebebit Ecclesie, et
Pontifici adeo timidus, ut nesciant
resistere in faciem hominum qui
potestatem habent? Absurda sunt
hec, et absurdorum seminaria pro-
cul

Veruntamen, ut pressius peritringatur objec-
tio, ostendere non abi re erit, illam
usquequaque claudicare. Claudicat
namque ex parte Regni, à quo viriliter de-
fendebantur, semperque defensa fuerunt. Ope-
ra B. Raymundi tanquam Catholica: nam,
ut affirmat Card: Albitius in tract: de in-
const: in Fide. cap: 26: num: 10: cum seqq:

si Loquamur de invictissimis Catholicisque
Hispaniarum Regibus; isti, nedum preteriti
faciunt à suis Magistratibus juramentum
adjuvandi Ecclesiam contra Hereticos; sed
ipsimet (verba sunt Laudati Cardinalis) in

- ,, actu coronationis seu ante quam accipiant
- ,, Regni gubernacula. jurant, se semper Catho-
- ,, licam Fidem servaturos, et à finibus suo-
- ,, rum Dominiorum expulsuros Hereticos:
- ,, Ipsimet, se subijciunt Inquisitorum jurisdic-
- ,, tioni, quod alijs Catholicis Principibus exē-

pro esse debet = Quis vero hinc mature pen-
satis, de Regibus, et Regno adeo Catholicis
suspiciari unquam poterit, quod nequaquam
se uti par erat, subiecissent Conclij Tri-
dentini, Summique Pontificis iudicio, si
ab his previo debito examine declaratum

extiti-

extitisset Opera B. Raymundi pravam, he-
reticamve doctrinam continere?

Catholici autem Hispaniarum Principes, qui
sub sua protectione ea Opera suscepserunt
ut illa defenderent à nota et Censura
quibus injurissime traduci optime nove-
rant, ea tenus eorumdem Operum Pro-
tectores fuerunt; quatenus non preter-
gredentur Limites Religionis: neque
unquam sibi presumpserunt arrogare
judicium supra Legitimas Conciliorum
Summorumque Pontificum declarationes
in hiis materijs humiliter attendendas.

Quod si re ipsa iidem aliquas ad Conci-
lium Tridentinum, Summumque Pontifi-
cem, quo ad hoc negotium commendatitias
litteras dederunt; nequaquam tam in eo-
rum mens fuit quod Opera Raymundi
Lullij, utcumque essent, ab Indice expun-
gerentur; sed dumtaxat exorarent, ut
Concilium, Summusque Pontifex, darent
Operam, qua omnino cessarent contem-
tiones, et per Supremum judicium veri-
tatis innotesceret: sique prava essent, re-
ponerentur in Indice; ab eo vero delerentur,
si sana. Neque profecto quisquam

18

vir prudens aliter censebit; pugnent enim
hec inter se, quod Hispaniarum Reges, ac
Regna verbo ac opere sint Catholici, exi-
miamque quo ad Fidei materiam, ac ma-
rei pertinet, obedientiam, ac submissio-
nem S. Sedi profiteantur, ut ad rem pon-
derat Card: Albitius Loco citato; et nihilo-
minus tamen Lulliana Opera, etiamsi
prava continerent, minime voluerint es-
se prohibita.

Utque omnis omnino submoveatur dubitatio,
sedulo animadvertendum est, quod quum
in Concilio Tridentino de efformatione
novi Indicii Librorum prohibitorum age-
retur, Regnum Hispanie moderabatur
glor: mem: Philippus II: qui in manda-
to quod ad suum Oratorem dedit, et
in pleno Concilio fuit exhibitum die
16: Martij anni 1562: in sess: 3: sub Pio
IV. uti notat Labbeus tom: XX: Concil:
pag: 423: postquam non sine intimo
cordis moerore mentionem fecisset de illis
malis, quibus Christiana Respublica jam-
diu vexabatur, et tot, ac tam diversis
Opinionibus impetebatur = Hos, inquit,
qui ipsius Concilij Celebrationem, ut Catho-

77 licum Principem decet, tanquam verum,
77 et unicum malorum remedium arden-
77 tissime desiderabamus, Libenti anima ob-
77 tulimus, nos id facturos omnemque ope-
77 ram daturus, ut predictum Concilium
77 quantum in nobis esset, non solum pro-
77 moveretur, verumetiam Deo ductore,
ad optatum finem perduceretur = Quibus

Regij animi expressionibus respondens
Sancta Synodus = Quem ita piuni, inquit,

77 ita Sanctum, vereque Regium animum
77 atque Studium Generalis hec Sancta Sy-
77 nodus ita libenter tota mente complec-
77 titur, ita merito laudat, et extollit, ita
77 jure letatur, et in eo requiescit; ut mag-
77 nas quidem gratias Potentissimo, Chri-
77 tianique nomini firmissimo propugna-
culo, atque vindici agi voluerit = His

autem omnibus mature, uti oportet li-
bratis, tantum profecto abest, ut recte
dici possit, Regem Catholicum suam
curam contulisse pro Lullianorum Ope-
rum a librorum prohibitorum Indice
expunctione facienda sine ullo prece-
denti examine, num errores, nec ne
Continerent; ut imo per se pateat,

19
ipsum Regem ejusmodi desiderasse exa-
men, ut Catholice Fidei puritas undique
sarta tecta servaretur.

Multoque minus ejusmodi suspicio locum sibi
vindicare potest, quoad Venerabiles Patres
ad id negotij per Sacrum Concilium
deputatos: nam, ut docet Laudatus Car-
dinalis Albitius in cit. tract. de inconst.
in Fide cap. 30. num. 149. Libri male
de Religione tractantes, et alij qui possunt
corrumpere disciplinam Ecclesiasticam, bo-
nosque mores, prohibendi sunt. ut bono
Fidelium conulatur, avertendo scilicet
ab eis venenum, quod ex horum Librorum
Lectione haurire possent. et hac de Causa,
quia Opera B. Raymundi Lullij putabantur,
jampridem fuisse damnata à Gregorio XI.
sub Paulo IV. ab Inquisitoribus posita fuere
in Indice, ne ex ipsorum Lectione Fideles
haurirent venenum, quod illa in suis ce-
lare visceribus à nonnullis credebatur:
si igitur inconsiderate, et absque previo
examine Tridentini Patres eadem opera
à novo expurxissent Indice; profecto, tam
in ipsis, quam in Summo Pontifice Pio
IV. qui ejusmodi promulgavit Indicem

Verificata fuisset congeries illa absurdo-
rum, quæ; tanquam impossibilia Christus
in medium attulit, et Leguntur in Evan-

geliæ Lucæ Cap: 11: Quis autem, inquit
servator, ex vobis Patrem petit panem;

„ numquid Lapidem dabit illi? aut pis-

„ cem; numquid pro piice serpentem dabit

„ illi? aut si petierit Ovum; numquid

porriget illi Scorpionem? Quasquidem

freti Christi Fideles expunctioni eorum

Operum ab Indice, ne dum Lapidem pro

pane, sed venenosum serpentem, scorpio-

nemve, sibi porrectum sensissent.

Patet itaque hanc suspicionem unâque esse

infirmissimam. Magis autem, atque

magis perpensa summa illa, quam Sa-

crosancta Tridentina Synodus ostendit,

sollicitudine, ut Catholicæ Fidei doctri-

nam ob pravorum librorum inquinatam in su-

am puritatem restitueret, quam occasio-

ne eudendi novi Indici Librorum pro-

hibitorum, ac deputandi ad hunc effec-

tum quamdam Congregationem parti-

cularem, his verbis expressit sess: 18: =

„ Sacrosancta Oecumenica et Generalis Tri-

„ dentina Synodus, non humanis quidem

viribus

20
,, viribus confisa, sed D. N. Iesu-Christi, qui
,, os, et Sapientiam Ecclesie sue daturum
,, se promisit, ope, et auxilio freta, illud
,, precipue cogitat, ut Catholice Fidei doc-
,, trinam multorum inter se dissidentium
,, opinionibus, pluribus Locis inquinatam,
,, et obscuratam, in suam puritatem et
Splendorem aliquando restituat = Hum-
quidnam eadem Congregatio per Sacrum
Concilium ad Librorum examen, negoti-
umque deputata, tam Sanctam ejusdem
Concilij mentem, tam flagrans desideri-
um restituendi Catholice doctrine puri-
tatem fefellisse censetur? Annon potius
vel ex hoc undique predicta suspicio
propulsatur? Sed jam satis in tam peri-
picuis rebus.

Quod autem Sacra Indicii Congregatio su-
prascripto Decreto statuerit, Raymun-
dum Lullum in novo Indice non repo-
nendum, ijisdem de causis, quibus Depu-
,, tati in Sacro Concilio Tridentino eum-
dem ab Indice sustulerunt, hinc gra-
tis inferitur, causas illas hic indicatas
fuisse eas rationes politicas, humanos-
que respectus, ob assertam Lullianorum

operum commendationem: id enim
dicere est imbecille suspicionis frimtri-
as ita dilatare, ut, non solum Deputa-
ti in Sacro Concilio; verum etiam Car-
dinales Sacre Congregationis Indicis
tam gravissimum negotium expleverint
non de Religionis puritate tuenda,
non de Populorum bonis moribus ser-
vandis, non de precavenendis erroribus,
non de pravaru doctrinarum ziza-
nijs eradicandis ullo modo solliciti,
sed ad humani tantum respectus Ocu-
los habentes: idque non semel predic-
to anno 1594: sed rursus in Congregatio-
ne habita die 3. Decembris 1595: ut ex De-
creto, de quo supra S: sed quorsum. Enim ve-
ro Decretum illud ita Conceptum potius con-
firmat, Congregationem Indicis censuisse, adeo
nervosas esse rationes, quibus innixi Deputa-
ti Sacri Concilij Tridentini, Lullij Opera exa-
minantes, ea ab Indice sustulerunt, ut om-
nino superfluum judicavit ea iterum ad
examini trutinam revocare. Equis enim
vir prudens aliter judicet?

Nullumque ejusmodi infirmissima suspicioni
fundamentum prebet, quod supradictus Pr-

U
Neta in advertatione, de qua supra S. sed hec

satis et seq: silentio preterierit rationes, quibus

Patres à Sacro Concilio Tridentino deputati Lu-

liana opera ab Indice demerunt; Ipse enim

satis patefacit, eadem opera fuisse anteceden-

ter diu examinata, et tanquam Catholica de-

fensa ac approbata: namque omnem conten-

tionem compositam fuisse testatur ex quam-

„ plurimis ad approbationem, defensionem, et

„ Commendationem Divi Lullij, et ejus omni-

„ um Operum, tanquam Catholicorum per in-

„ tegram fere biennium &c. adductis, et diligen-

„ ter examinatis per Sacrum Collegium DD. à

„ toto Concilio ad hos, et similes actus specia-

„ liter deputatorum, juxta verba ibidem rela-

ta. Quando quidem igitur Opera Lullij fue-

runt defensa, tanquam Catholica: queque ad

id adducebantur, diligenter examinata fue-

runt in dicta Congregatione particulari; per

se se fuit manifestum, rationes delendi ab

Indice predicta Opera eas quidem fuisse, quia

comperta fuerunt Catholica.

Coeterum perpensis, quod idem Villeta hec testatus

fuit in Prefatione quam prefigebat Opus-

culo cui titulus = Ars brevis Raymundi Lu-

lij = quod pro Tyronebus in Lucem edere cu-

rabat

rabat; jam nemo non videt, quod res non postulabat, neque aptus ille Locus erat Longius digrediendi in singillatim exponendis ijs rationibus, quæ fortasse captu difficiles fuissent, ut pote opportuna ad defendendas propositiones, quæ dubiæ visæ fuerant in Operibus Lullij = nam juxta Tullium Lib: 2: de Oratore cap: 17: et seq: Ineptus is dicitur,
” qui, aut tempus quid portulet non videt;
” aut plura loquitur; aut se ostentat: Omnium autem ineptiarum haud scio, an ulla sit major; quam quocumque in loco, quocumque inter homines visum est, de rebus difficillimis, aut non necessarijs argutissime disputare = Quod si aliter putabitur ac ejusmodi silentium ad commendationem Operum Lullianorum factam à Rege Catholico referri vellet, Historiæ fides jam perijt; plura enim, quæ ab Historicis aliqui sincerissimis reticentur, interpretari poterant politice fuisse reticita; ita ut ex inde nova quædam prætermissionum Historia consurgeret.

See quid plura? Laudatus Cardinalis Albitius in cit: tract: de inconst: in Fide cap: 40: num: 149: expresse ait = Pius IV. ex adpu-

rationibus habitis in Concilio Tridentino no-
vum Indicem edens, jussit aboleri nomen
Raymundi ex Indice = Quid autem hoc est,

habitas fuisse in Concilio Tridentino dispu-
tationes? Plane nil aliud, quam illud quod
de Villeta legitur apud P. Bartholomeum
Tornei in Libro apologetico Artis magne P.

Raymundi dicit: 3: Cap: 8: num: 20: = Ipse
(de Villeta inquit) adstitit Sacro Concilio

Tridentino cum Episcopo Barcinonensi,

ubi in exhibendo Opera Lulliana Exami-

natoribus per totum Concilium ad hoc

specialiter deputatis, et in respondendo om-

nibus dubijs, fere per biennium Laboravit;

donec sua plenaria satisfactione Decre-

tum obtinuit, ut dicta Opera nullatenus

in Librorum prohibitorum Indice pone-

rentur = Jam igitur habemus prævium

diuturnum examen in Concilio habitum,

quod quidem ope disputationum ac dis-

quisitionum, et non aliter fieri potest, et

consequenter predictorum Operum ab Indice

expunctio facta patet; propterea quia

per tot disputationes, et disquisitiones re-

vera compertum fuit, nihil in ipsis Legi,

quod prohibitionem mereretur; minime

vero

vero tribuenda est asserere Regis Catholici Com-
mendationi, cui si erat animus obsequendi,
superuacuum erat tot, tantas, ac tam diu-
tinas disputationes, et indagines institueret.

Hecque contrarium inferitur ex ijs, quae refert.

Card: Albitius de inconst: in Fide cap: 40:

77 num: 149: Gregorius XIII: ad instantiam

77 Cardinalis Sirleti voluit iterum poni Ra-

77 mundum in Indice; sed non fecit ob

77 Hispanorum contradictiones. Itemque

77 Clemens VIII. iterum egit per Congrega-

77 tionem Indicis, ut Raymundus reponere-

77 tur inter prohibitos; sed tandem, contra-

77 dicentibus Hispanis abstinuit = Et enim

cum apud eosdem Summos Pontifices acri-

ter contendissent Adversarij, quos semper

immeritissime habuit B. Lullij doctrina,

quod ejus opera continerent errores circa

Fidem, ipsi Pontifices, qui causas graviori-

momenti, praesertim ad Religionem, mo-

resque spectantes, semper partibus audi-

tis decidere solent, hujus Cause examen,

tum Sacrae Indicis, tum Sacrae Inquisitio-

nis Congregationibus commiserunt. Inte-

rea certiores de his Hispani adstabant

coram Congregationibus, non quidem ar-

gumentorum

innocentem defenderent: Contradicebant
 ijs, quæ ex aduerso adducebantur: cumque
 Adversariorum argumenta extrinseci tan-
 tum probationibus niterentur, facile ruebant,
 ac Pontifices hæc considerantes à predicto-
 rum Operum prohibitionem se abstinuerunt.

Hæcque nostris dumtaxat verbis adsentiri con-
 tendimus. Adiunt quidem in promptu ipsæ,

Littere, quas Hispanorum Rex Philipus II.

ad suum Oratorem Romæ degentem anno
1590: sub Clemente VIII. hæc super re de-

dit; quæ ex Hispano, quo sunt conscriptæ
sermone in Latinum translata sic habent =

- ” Regna Majoricæ, et Cathalonica in ista Cu-
 ria, ut bene nosti, agunt de defendenda Causa
- ” Raymundi Lullij; et Summus Pontifex con-
 gregationem deputavit, ut illa reuideatur:
- ” Hæc autem propter sinistras Relationes ali-
 quid detrimenti ejus fama patiat, Sanc-
 titati suæ nomine meo, gratum fuisse decla-
 rabis quidquid hæc in re ordinavit; expo-
 nendo quoque ipsi rationes quæ urgent, ut
 procedatur ad ulteriora in dilucidatione
 eorum, quæ in hoc negotio in dies innotes-
 cent: itidemque apud Cardinales Congre-

zationis deputate ea prastabis officia, que
opportuna visa fuerint ad prosecutionem
huiusce negotij. Ego enim eo jure quo te-
neor, ut pro veritate stem, eamque sub
dubio positam non relinquam; in magnum
mei servitium accipiam quidquid hac in
re egeris.

Similiter ~~an~~ sui sensus idem Rex palam fecit
in alijs binis Literis datis anno 1594: et
1595: quarum ultima extat in Processu
anno 1612: Majorica contracto, omniumque
exempla in Archivo Regni Majoricensis ad-
servantur, et videri etiam possunt in Dis-
sertationibus historici P. Caturerij dissert:
2: Cap: 5: SS: 12: et 13: Profecto si Rex Phi-
lippus hec scribebat ad suum Oratorem sub
Clemente VIII. eadem quoque antecederet
sub Gregorio XIII. scripsisse dici debet.
Adducta autem Regiarum Literarum ver-
ba, nedum nullam ex parte Regis violen-
tiam adhibitam fuisse convincunt, quomi-
nus Raymundi Opera in Indice repone-
rentur; sed potius enixam Regis volunta-
tem demonstrant de veritate in hoc nego-
tis detegenda, expressamque continent com-
mendationem, non quidem cause, de qua
indi-

indifferenter loquitur; sed predictae Depu-
tationis Congregationis per Summum Pontificem
facta pro recta, et ad iustitia tramites Ordina-
ta hujusce causae decisione.

Quoniam magna est veritatis vis, quae facile
se per se ipsam invicte defendit: hinc, etiam
ut ex sepe citato Card: Albitio D. cap: 40:
num: 151: habetur, sub die 9: Februarij anni

1583: tempore Pontificatus Gregorij XIII. reso-
lutum fuerit a Congregatione Indicii (verius
a Congregatione S. Officij, aut alia) non esse
permittenda Raymundi Lullij Opera; cui
Congregationi simul cum alijs duobus Cardi-
nalibus, interfuerunt quoque Cardinalis Sir-
letus, qui acerrime instabat condemna-
tionem Operum Lullianorum (teste ipso Al-
bitio) Magister Sacri Palatij, et Consulto-

res: Atamen hujusmodi resolutio nunquam
habuit executionem; quia melius de ve-
ritate edoctus Summus Pontifex ab Hispani-
nis contradicentibus Adversariorum insi-
muationibus, abstinuit a demandanda re-
censiti Decreti publicatione: Imo sub Cle-
mente VIII. prodijt Decretum illud Con-
gregationis Indicii adductum supra S:
Sed quorum, et antea, die nimirum 5:

Junij anni 1594: ac die 4: martij anni

1595: alia duo prodierant relata ab eodem

Card: Albitio, in quibus decernitur, quod

Raymundus Lullus in Indice nequaquam

ponatur; quemadmodum ad hodiernum

usque diem servatum est, habita semper

relatione ad expunctionem ejusdem Lullij,

previo examine ejus operum factam à

Patribus Tridentinæ Deputationis, et à

Pio IV. confirmatam.

Admirationem vero excitare minime debent hu-

jusmodi vicissitudines; præsertim ijs, qui

mente revolvant, quas aliquando pati-

untur contradictiones Clarissimorum Vi-

rorum Opera, assiduosque Adversarios,

quos semper habuit doctrina Lulliana:

Quam ob rem Licet Card: Albitius Loco

citato narret, quod posterioribus Pauli

V. temporibus, examinatis Operibus Lul-

lij, plures in illis propositiones, tum here-

tice, cum heroneæ Offensæ fuerint: Sum-

mus tamen ille Pontifex B. Raymun-

dum in Indice reponi non fecit, neque

antecedentia ipsius favore edita decre-

ta, expunctionemque ab Indice per

San: Mem: Pium IV. ex supradictæ Con-

gregationis particularis sententia factam

revocavit, non in minimis immutavit; sed

usque ad presentem diem illius nomen in

Indice Librorum prohibitorum non legitur;

adeo, ut, si ijs, que narrat Albitius fides

prestanda foret, is quoque Pontifex in-

ter alios, qui juxta per eum narrata,

Conniventes fuisse videntur, absurdissime

esset recensendus.

Augeturque absurdum ex eo quod Summus Pon-

tifex, ut idem Albitius refert, ab Adversa-

rijs Lullij in eam falsam adductus erat

suspicionem, quod in ejus operibus conti-

nerentur errores; adeo, ut die 29. Augusti

anni 1619. stante quadam Censura ei relata,

annuerit Scribi Summo Pontifici His-

paniarum, eique remitti censuram, ut

de hoc agat cum Rege, et Inquirente ma-

jori Hispaniarum; quibus significet Li-

broi Raymundi Lullij, juxta Censurę

hujusmodi tenorem esse prohibendos:

eos autem, qui illos antea viderunt,

non omnia fortasse legisse. Interim

videatur, an in Castro S. Angeli adsint

acta per Deputatos in Sacro Concilio Triden-

tino ad revidendum hujusmodi Libros =

Juxta

juxta verba Decreti Congregationis habite
coram S^{mo}. apud eundem Albitium,
par: prima, num: 150: ad fin: si autem
adeo certa erant omnia, adeoque sibi con-
tabant, que de Raymundi operibus
tunc ferebantur: Cur Summus Ponti-
fex eorum lectionem non illico in-
terdixit, vel saltem suspendit, ne Do-
minicus Grex sibi commissus, vel mi-
nimo temporis momento prava in-
de doctrina hauriret? Cur in dies
illorum prohibitionem attulit; donec
Hispaniarum Huntio scriberetur;
donec iste Regem, Inquisitoremque
convulset? cur in initiis modi Decreto
absolute nequaquam dixit, Libros Ray-
mundi Lullij fuisse et esse prohibendos;
sed illa verba interjecit = juxta Cen-
sure hujusmodi tenorem?

Cur denique, si ij, qui eos Libros antea vi-
derunt, non omnia fortasse legerunt? Cur,
inquam, perquisitionem actorum per
Deputatos in Concilio Tridentino faci-
endam mandavit? Porro agebatur
de re, que dilationem non patiebatur:
ideoque, si ea opera prava contine-
bant

bant, statim prohibenda erant. Quod si Sum-
 mus Pontifex ea non prohibuit, neque etiam
 earum Lectionem suspendit; conuequens est illud,
 eundem nihil certi, nihilque comperti habuisse,
 in iisdem operibus errores contineri; sed dum-
 taxat id decrevisse, sub hypothese, quod in dic-
 tis Operibus continerentur ea quae in dicta
 Censura sibi relata supponebantur: Prudenter
 itaque Pontifex a predictorum operum pro-
 hibitione se abstinuit; idque etiam omni
 iuris et aequi, bonique ratio postulabat; donec
 Partibus auditis, ac pericrutatis Actis Congre-
 gationis per Sacrum Concilium Tridentinum
 deputate, et ipsa comperisset, eadem opera
 prohibitionem mereri. Cumque nunquam de-
 inceps fuerint prohibita, vel eorum Lectio
 suspensa; fateri cogimur, eundem Pontificem
 vixi actis dictae Congregationis, omnibusque
 mature perpensis, illius Censurae insubsistenti-
 am manifeste deprehendisse: ita, ut si ad Ac-
 ta Tridentinae illius Deputationis, tanquam
 ad Lydium Lapidem provocaretur; ex inde
 profecto, et illos, qui antea Lulliana Opera
 viderunt, examinarunt, approbarunt, omnia
 certe Legisse, examinasse, approbasse, et quale
 super his proferendum esset iudicium, non

Obscure, sed aperte Comperiretur.

Quin scrupulum id iniiciat, quod à Card: Albitio
subditur; statim nimirum ab expeditione
illius Decreti, promotam fuisse pro parte
Regni Majoricenis instantiam pro correc-
tione operum Lullianorum. Siquidem ipsi
Majoricenses, et in firmissimo innixi fundamen-
to sepe dicti accurati Operum Lullianorum
examinis, eorundemque ab Indice expunc-
tionis, pro certo haberent, nullos quidem
in illis contineri errores; eosque in dicta
Censura notatos, aut recte defendi; aut
(veluti depromptos ex Libris haudquaquam
ipsius D. Lullij autographis, de quibus
ob temporis antiquitatem nunquam cer-
to constitit; Multoque minus in pre-
sens constare potest) in quibus vel mali-
tia; vel ut frequenter accidit, ex Ama-
nuensium ignorantia facillime irrepere
potuerunt errores) ipsi Lullio vere et jure
attribui nequaquam posse: Nihilominus, ut,
quam erga Petri Cathedram venerationem,
et observantiam profitebantur, ostenderent,
apud S. Sedem institerunt, ut si eadem
re penitus pericrutata, forte (ut non exi-
stimabant) iudicasset, aliqua in Operibus

27

Lullianis re vera contineri animadversione
digna, ad illorum potius correctionem, quam
ad prohibitionem procederet: cum autem, ne-
que tunc, neque deinceps ad hodiernum us-
que diem, non obitante predicta Theologorum
censura, eadem opera, neque unquam prohibita,
aut correctae fuerint, neque etiam eorundem
Sectio saltem fuerit suspensa; sed tam eadem
S. Sedes, quam Sacra Hispaniarum Inqui-
sicio, quibus Catholice doctrine puritas quam
maxime cordi semper est, licet apprime
conscie illius Censurę; permiserint tamen
ac permittant adhuc, sepe dicta Lulliana
opera privatim ac publice in Scholis Legi,
atque explicari: quia plane hoc clarius quid-
ve manifestius ad patefaciendum comper-
tum de inde fuisse, B. Lullij doctrinam
Ecclesie sensui minime adversari; sed imo
maxime esse consentaneam; ac merito ea-
dem opera fuisse jam pridem a Librorum
prohibitorum Indice jussu San: mem: Pij
IV. edito deleta, previo rigoroso eorum-
dem operum examine facto per Venerabi-
les Patres a Sacra Tridentina Synodo, ad
id negotij deputatos? ita, ut in present,
non ejusmodi Censurę, que nullum habu-
it

ut effectum, ratio haberi debeat; sed quidem
tam predicto antecedenti examini, quam pos-
teriori facto, diuturnæ, constantique centum
triginta annorum observantia roborato (quod
factum ipsum peripicue loquitur) unice
sit deferendum, juxta doctrinam Botæ
dec: 751: num: 13: et dec: 1017: num: 20: et

21: cor: Molin: ibi = Prohibitio autem fac-

ta in iisdem instrumentis, ut in posterum

88. nihil officit; quia cum illa suum non

habuerit effectum; dum, ea non obitante,

semper 88. signum evidens, et demonstra-

tivum elicitur, quod subinde agnitum

esset, dicta pacta non sustineri 88. et pro-

inde, cum non fuerint effectuatæ; tantum

abet, ut officiant; quin potius mirabili-

ter confirmant rem, de qua est questio =

Et mire ad rem facere videtur id, quod
S. V. obiter docet in eximio opere de Servor.

Dei Beatific: Lib: 2: Cap: 4: num: 7: ibi =

Si rumor adversus famam et mores Ser-

vorum Dei cito evanuerit; fama vero de

eorum sanctitate perseveraverit, non an-

tecedenti rumori jam extincto, sed pos-

teriori perseverantiæ, et augmento fame

erit deferendum.

Ad quam solemnem Lullianorum Operum ab In-
 dice expunctionem semper oculos habens Se-
 dei Apostolica, sequuta non fuit votum edi-
 tum in Congregatione S. Officij, à Cardinali
 Bellarmino, per Card: Albitium relatum:

Quamquam enim Venerabilis ille vir in
 hec verba sententiam suam protulerit =

- „ Ego sentio: primo doctrinam Lullij saltem
- „ esse inutilem, et periculosam, ut experien-
- „ tia docet, quia pauci ipsam sequuntur:
- „ Secundo posse libere prohiberi, donec corri-
- „ gatur: et Correctio approbetur ab hoc S. of-
- „ ficio (hanc conditionem addo, ut minus
- „ duplicet hec sententia damnationis;)

Nunquam tamen, ac prorsus nunquam
 post expuncta ab Indice Pauli IV. B. Ray-
 mundi opera, illa in Librorum prohibi-
 torum Indice reposuit.

Et jure quidem, ac merito; quum rationes ille
 à Ven: Cardinali Bellarmino in suo Voto
 adducte (pace tanti viri dixerimus) nulli-
 us certe apparent esse momenti: si enim
 pauci Lullianam doctrinam sequuntur;
 pauciores tamen, et fortasse neminem repe-
 rire licebit, qui Do. Alberti Magni, qui
Alexandri Alensis, qui Scami, qui pluri-

um aliorum insignium Doctorum dogma-
ta sectentur. Experientia vero, quam objicit,
potius mirifice confirmat sanitatem doc-
trinae ejusdem Lullij; dum intra diutur-
num fere quinque seculorum spatium, quo
eadem Lulliana opera, tum publice in Scho-
lis explicata, tum privatim Lecta, ac La-
tino, Hispanoque sermone vulgata fuerunt,
non modo nunquam omnino, ac omni-
no nunquam aliquis ex illius doctrinae
Sectatoribus deprehensus fuit errans in
Fide, bonisque moribus; Majorique praefer-
tim, ubi D. Raymundi doctrinaeque
ac alie coeterorum Doctorum publice in
Academia frequentatur: imo vero Lul-
lianae doctrinae sectatorum pluribus ani-
marum cura committitur, quam illis
aliarum; plures Synodaliū Examina-
torum munus exercent; plures Consul-
torum, Qualificatorum, aliorumque offi-
ciorum Tribunalis S. Inquisitionis su-
beunt pondus; neque id paucis ab hinc
annis, sed jam tum a Saeculo XIII. se-
per constantissimeque servatum fuit:
nunquam vero dissonans quia a Fide,
bonorumque morum disciplina, quod
facile

facile in hiisce muneribus deprehensum fuisset, sive intra domesticos parietes, sive palam, doctum, scriptum, prolatumve fuit; verum etiam bonos fructus emisso a Lulliana doctrina, preter alios, quos consulto omitimus, ne in immensum crescat oratio, gustare licet in duobus celeberrimis viris, Joanne Ludovico Villeta Barcinonensi Theologo, de cujus preclaris meritis Legendus Card: Pallavicinus in hist: Conc: Trid: lib: 17: cap: 6: num: 7: ac in Petro Dagui. Prebitero Montis Albi insigni Magistro et Cathedratico Doctrinae Lulliane, Inquisitore Generali per totam Hispaniam, de quo fit mentio in tom: I: oper: B. Raymundi Lullij edition: Mogunt: inter Auctores prime classis discipulos Lulliane doctrine fol: 43: et in lib: Apologet: P. Lornes dist: 2: cap: 5: num: 18: pag: 85: et dist: 3: cap: 8: pag: 305: Quumque non possit arbor bona malos fructus facere; nec arbor mala bonos fructus facere; ut dicit Dominus in Evangelio Matth: cap: 7: evidentissima hinc apparet sanitas doctrine Lulliane, ut per se patet.

Adducta ergo a Ven: Card: Bellarmino experientia, quam ipse sua dumtaxat opinione affirmabat, pugnat cum vera experientia. Quapropter

ter, si ingenius ille, itemque celebris Vir
Franciscus de Rubeis, qui teste Albitio de in-
cons: in Fide cap: 40: ex num: 142: omni
77 studio, concluderat, curandam esse recognitio-
77 nem, ac diligentem Revisionem Librorum
77 Lullianorum; ne, si forte aliquos errores con-
77 tineant, illi vulgari lectione facilius irre-
pant in vulgus. (Cujus tamen opinio nil
certi adversus hanc partem evincit, ut ex
verbis illis = Si forte = que sunt conditio-
nalia, liquet) si inquam oculares utriusque
testes fuissent bonorum, que in nonnullis
orbis Regionibus ex B. Raymundi doctri-
na proveniunt; facile sua de hoc scripta
tractassent cum P. Pacifico Cappuccino,
qui in relatione sui itineris Persici edita
Parisijs anno 1631: post enarrata ea, que
Majorica viderat de Sanctitate, Cultu, et
doctrina B. Raymundi Lullij, hec verba
tandem protulit = En hoc est quod de his
77 superficialiter dicere possum, certificatus
77 quod hoc modicum satisfacet multis bo-
77 nis mentibus, que per quandam malam
77 impressionem habent easdem cogitationes
77 contra hunc Sanctum, quas et ego habui;
77 cui meritus honorem per preiens scriptum.

Itaque, quum B. Raymundi Opera, non obstantibus
 tot contrarijs conatibus, ac tot censuris, nunquam
 omnino per Summos Pontifices prohibita fuerint;
 profecto firma, immotaque manet supradicta
 eorumdem operum approbatio, atque ex Libro-
 rum prohibitorum Indice per Pium IV. ex sepe-
 dicte congregationis per Sacrum Concilium Tri-
 dentinum deputate sententia demandata, ac
 sequuta expunctio; Que quanto acrius semel,
 iterum, ac tertio fuit oppugnata, ter tanto
 majore, firmioreque robore stabilita remansit,
 adnotata per Hot. dec: 751. num: 13. cor: Mo-
lini: et dec: 13. num: 4. cor: Falconer: de offic:
ordinar: ibi = Ex dictis contradictionibus ma-
gis constabilita remansit.

Hactenus deducta usquequaque propulsant suspicio-
 nem de sensu Sedis Apostolice, potius aduerso
 quam favorabili B. Raymundo; Quomodi-
 enim suspicio unice irrititur aserte Bulle
 Gregorij XI. damnanti plures articulos per
 eundem Sullum in suis Operibus conscriptos:
 Que quidem Bulla quanti minimi facienda
 sit, vel ex eo patet, quod, quamvis in Indice
 Librorum prohibitorum tempore Pauli IV. edito,
 eadem opera prohibita Legerentur, vigore dicte
 Bulle Gregoriane, ad quam dumtaxat Oculos

habuisse

habuisse Compilatores ejusdem Indicis, ipsimet
in Concilio Tridentino facti sunt, ut narrat,
et comprobat P. Custererius in suis disserta-
tionibus Historicis dissert: 2: cap: 4: §: 10: et
num: margin: 29: At nihilominus Patres
per Sacrum Concilium Tridentinum deputa-
ti, qui predictum Indicem sub oculis ha-
buerunt, omnibus diligenter perpensis, ipsa
Lulliana opera à Librorum prohibitorum In-
dice tollenda esse decreverunt; ac Summus
Pontifex Pius IV. ea, quæ predicti Patres ges-
serunt confirmavit. Quis autem hæc per-
pendens vim ullam tribuet predictæ assertæ
Bulle, quæ tam solemniter nullo numero
habita fuit? Quis etiam vir cordatus, ac
prudens assentiri unquam poterit eorum
Auctorum private caterve, qui asserere
non dubitarunt, quam plures in doctrina,
Ideoque Catholica errore (eo tempore quo
P. Nicolau Symericus Inquisitoris mune-
re per Aragoniam fungebatur) reperi-
tæ in Operibus, quæ sub nomine P. Raymun-
di Lullij inscribebantur; atque ob eam rem,
procurante eodem Symerico, in relata Grego-
riana Bulla fuisse damnata?

Quemadmodum igitur nulla fides ipsi tribuenda
est;

Respondetur Objectionibus
que fieri possunt ex dictis
nonnullorum Scriptorum.

est; ita multo minus credi poterit Abrahamo

Bzovio, aliisque ipsum transcribentibus; dum

in tom. 13: Annal. Ecclesiast. ad annum 1260:

narrat hoc ipso anno Alexandrum IV. condem-

nasse errores, putridasque blasphemias Raymun-

di Lullij: Quandoquidem hujusmodi dictum

non exiguo Laborat anachronismo. Quidquid

enim sit de Historicorum discrepantia in ad-

notando anno, in quo Ortus fuit B. Raymun-

di Lullus; id unum certum est inter Balea-

res, eum in Lucem editum fuisse, post libe-

rationem Balearici Regni à Maurorum ty-

rannide; quod equidem contigit pridie Kalen-

das Januariæ anni 1229: quare in adnotato

anno 1260: ad summum B. Lullus numera-

bat sue ætatis trigesimum; qua porro ætate

abdicatis sæculi vanitatibus, Deo vacare ce-

pit, ut habetur in Lib: 2: Contemplationum,

qui ejus nomine inscribitur cap: 70: diu vero

post suam conversionem ipsum manus ad

scribendum apposuisse tradit Ructor coævus

ejus vite, que extat in tom. primo Operum

Lullianorum edition: Mogunt: ac re vera nun-

quam repertum est aliquod opus sub nomine B.

Raymundi Lullij exaratum ante annum 1260:

consequitur proinde falsum prorsus esse Ale-

xan-

xandarum **IV.** illius scripta, adhuc non existentia damnationis. Censura inuisse.

Augetur vero huiusmodi demonstratio ex non Levi inverisimilitudine: Quippe si vera esset huiusmodi tam sollemnis damnatio anno 1260: expleta, ipse certe Raymundus ausus non fuisset plures Libros conscribere; omnes enim eum tanquam hereticum repudiasent: At ipse plures Libros conscripsit usque ad annum 1314: non clanculum, sed palam suam doctrinam edocuit; sed plerumque in Monasterijs, et Cenobijs, commodum illi locum suppeditantibus Religiosis viris ibi degentibus; plura enim scripsit Paris, plura Romæ, plura Januæ, apud Patres Sacri Ordinis Predicatorum, Cistercienses, Minores, et alios: ipse excepto tempore suarum peregrinationum, assidue commoratus fuit in medio orbis Catholici, in Italia, in ipsa quoque Alma Urbe, ad quam veniens anno 1290: Commendatitias de se Literas attulit ad ministros Provincie Romane Ordinis Minorum sibi datas à Raymundo Gaufrido ejusdem ordinis Ministro Generali, in quibus precipiebatur, ut, si aliquis ex Fratribus Raymundi doctrinam vellet audire, de opportunitate Loci ei consuleretur. Extant ee

Littere apud Cuthurarium in dissert: 1: Cap: 6:

num: 68: Margin: Ipse denique frequenter co-

ram Romanis Pontificibus, in Academia Pari-

siensi, in Concilio Viennensi adstitit, nec ulli-

bi, nec unquam, nec a quoquam de heresi aut

erroribus in Fide, vel inquinatus, vel suspec-

tus, accusatus, traductusve fuit; Quapropter in

hac rerum perspicuitate, aliud certe dicendum

non superest, quam Bzovium, aliosque eum

sequentes, dum ista conscribunt, in similem,

vel fortasse majorem incidisse equivocationem;

ac illos, qui hunc nostrum Raymundum Lullum

cum Raymundo de Tarraga neophyto confun-

dentes, ei adscripserunt blasphemias, quas hic

effutit, qui sane scriptores, ut optime noris

Bome. Pater, numero pauci non sunt.

Hullum similiter facesunt negotium illorum scrip-

torum censurę adversus aliquas opiniones, qu-

as ipsi ajunt, a B. Raymundo fuisse assertas,

illius stilum, ac loquutionem. Cum ex illis, ut

S. V. non latet, plures, nec unum verbum Ope-

rum Lullianorum Legerunt; vel si aliqua

perlustrarunt, in transcurso quidem, et super-

ficie, non intus, et in cute rem examinarunt;

alij vero animi adfectionibus irretiti, suorum

majorum dicta sectari maluerunt: In quibus

profecto circumstantijs, cui fidendum est? his-
ne; an vero alij, qui data Opera, et ex profes-
so, vel ob sibi de eo demandatam Provinci-
am ab universali Tridentino Concilio, vel ju-
bente Summa Pontifice, non nisi post accura-
tissimum, et exactissimum examen, eadem
Lulliana Scripta, jam tunc ejusmodi notata
censuris, Laudarunt, approbarunt, rata habue-
runt, eaque ab illis, tanquam sana, et Catho-
lica habita, ab Indice Librorum prohibitorum
expuncta fuerunt? potissimum cum eidem
approbationi, pro coronide, et Suprema ma-
nu superaddatur Pontificia Pij **IV.** appro-
batio?

Hisce vero equa Lance consideratis, nullius robo-
ris esse facile patebit illorum opinio, qui
Lulliana opera comprehensa fuisse arbitran-
tur sub dispositione prime Regule Indici, in
qua generalibus verbis statuitur, quod = Libri
omnes, quos ante annum 1515: aut Summi
Pontifices, aut Concilia Decumenica dam-
narunt, et in hoc indice non sunt, eodem
modo damnati esse censeantur, sicut olim
damnati fuerunt. = ex inde inferentes, quod,
sicut in Indice Pauli **IV.** Legebantur **De**
Lullij opera tanquam damnata á Gregorio

XI. Longe ante annum 1515: ita, etiam si
in novo Pij IV. Indice non fuerint inscrip-
ta, damnata tamen esse censi debeant.

Isthec autem argumentatio quantum irroget
injuriam Deputatis à Tridentina Synodo,
qui, et Indicem Pauli IV. reformarunt, et ge-
nerales Indici regulas euderunt; ac ipsi Sedi
Apostolice, quisque considerare poterit. Ad

quid enim valisset pretiosissimum tempus
insumere in examinandis Lullianis Operibus?

Ad quid vero examine completo, propter ra-
tiones in eo demonstratas, eadem opera ab
Indice delere? Ad quid denique post hujusmodi

adeo solemnem expunctionem, suscitatis contro-
versijs subsequētib; Pontificibus, ut superius
dicebamus, ea tanquam damnata vigore dic-
tæ primæ Regule Indici non reputare?

Profecto non ex alia ratione, quam ea, quod,
sicut in Indice Pauli IV. ideo inter prohibita
recensebantur Raymundi opera; quia pridem
fuerant damnata à Gregorio XI. ita, si illa
ab eodem Indice expunxerunt Patres Triden-

tine Deputationis, certum est argumentum,
compertam eos habuisse falsitatem, et inexi-
tentiam suppositæ damnationis Gregorianæ.

Hæque aliter se res habere poterit; aufertur
enim

Verum ab Indice noster Raymundus, et non
aufertur Raymundus de Tarraga, et alij dam-
nati ante annum 1515: quia nimirum de ho-
rum damnatione non dubitabatur; de damna-
tione vero Raymundi Lullij, ut pote supposita,
falsa, nec conitabat, nec unquam conitari
poterat.

Idque adeo perspicuum est, ut ipsimet Patres Depu-
tati, et Pius **IV.** quodam modo Limitantes Re-
gulam primam Indicis, generalibus illis ver-
bis conceptam, S: 2: Regule X. que est ultima,
expresse sanxerunt = Circa vero Libros quos

Patres Deputati examinarunt &c. quidquid
illos statuisse contiterit, tam Bibliopole,
quam ceteri observent. Liberum tamen sit
Episcopis, aut Inquisitoribus Generalibus, se-
cundum facultatem quam habent, eos etiam
Libros, qui his Regulis permitti videntur,
prohibere; si hoc in suis Regnis, aut Provin-
cijs, vel Diocessibus expedire judicaverint.

Quum igitur observantia inde subsequuta, ea
fuerit, ut, tam Bibliopole, quam ceteri, im-
primant, publiceque vendant opera Lulliana,
itemque illa, et illorum elucidationes, ac
commentaria, non in una, vel altera
tantum regione, sed in toto ferrarum Or-

34

be passim per Episcopos, et Inquisitores, illico vel post Concilij Tridentini celebrationem commendata, et approbata fuerint, et illorum impressio, ac editiones, nedum permisse sint, et in presentiarum permittantur; Verum etiam necessarias interponant Licentias ad illa imprimenda, publiceque vendenda; quin et Summi Pontificis nunquam deinceps, non obstantibus contrarijs conatibus, ea prohibuerint: mirifice ab effectu comprobatur, excepta fuisse ex generali illa Regula Indicis Lulliana opera, veluti re ipsa a Patribus illis Deputatis examinata, approbata, et tanquam sana, et Catholica habita, atque recognita; eisdemque insubmittentem, ac falsam agnovisse Bullam Gregorij XI. in qua ea opera condemnata apparebant, et ob eam solam rationem in Indice Pauli IV. fuerant reposita et collocata.

Reliquum est, ut aliqua respondeamus ad Sac:

Respondetur ad praxim Sac:

Rituum Congregationis, quo ad

Revisionem Operum Servor. Dei.

Rituum Congregationis praxim, juxta

quam, etiam opera non prohibita, ad ef-

fectum, de quo agitur, revideri solent. Ad

cujus rei examen quod spectat, si oculi con-

ijciantur ad Lullianorum operum Revisio-

nem, ac approbationem jamdiu factam

a Con-

à Congregatione per Sacrum Concilium Tri-
dentinum deputata; ac penitus diligenterque,
uti oportet, perpendatur, fuisse Summi Ponti-
ficis **Pij IV.** jussu, ac auctoritate terminata,
per eundemque specialiter Confirmata. Ger-
ta per eandem Congregationem, ut supra
probavimus; tanti profecto hæc omnia por-
deris esse videntur, ut sperare fas sit, omit-
tendam esse hujusmodi Revisionem: nam,
quum Sacrum Concilium Tridentinum,
ac multo magis ipse Pontifex majores sint
Sac: Rituum Congregatione; utique, que
utriusque jussu revisa, ac examinata, ip-
siusque Summi Pontificis auctoritate Con-
firmata fuerunt, ea non videntur iterum
esse ejusdem Sac: Rituum Congregationis
auctoritate revidenda, juxta Sanctionem
Alexandri III. Predecessoris Tui in Cap. 2:

- de Confirmat: util: ibi = De Confirmatio-
27 nibus autem Romanorum Pontificum,
27 tuam volumus cognitionem tenere, quod
27 contra illas **88.** non est aliquatenus judi-
candum; ibique communiter Canonice;
presertim Reiffenstuel D: tit: num: 18:
ibi = Utrum de Confirmatione per Pa-
27 pam facta possit Judex inferior cognosce-

35
77 re? Respondetur I. Contra Confirmationes
77 Pape VIII. nullus inferior iudex potest aliquate-
77 nus judicare, aut recognoscendo easdem im-
mutare; Et Leuren. quest: 1173: sub num: 1:
ibi = Inferior de actu confirmato cognosce-
re nequeat.

Et quamvis vulgato Urbani VIII. decreto genera-
liter caveatur, ut Servorum Dei Opera dili-
genter in Sacra Congregatione examinentur;
Ejusmodi tamen Loquutio, et si generalis, ap-
ta non est, casum, in quo versamur, com-
prehendere: Qui enim omnia dicit, non
omnia dicit; excipienda semper sunt que-
dam à generali sermone, ut docet Cujacius
in Lib: 46: ff: de Peculis oper: edit: neapol:
tom: 5: col: 777: in fine: Hinc, licet, à
Sacro Concilio Tridentino sess: 25: de Refor:
Cap: 6: statuatur, ut obtinentes Dignita-
tes in causis Ecclesiasticis Episcopo subij-
ciantur, non obstantibus concordijs, que
tantum suis obligent auctores; At nihilo-
minus predicta Conciliaris dispositio non
procedit, si concordia fuit confirmata per
Summum Pontificem; Tagnanus in Cap: 1:
de Confirmat: util: num: 24: ubi testatur,
ita decidisse Sacram Congregationem Con-
cilij,

cilij, idemque tradit Gallemart: ad dictam

ejusdem Sacri Concilij sess: 25: cap: 6: n. 30:

Tandem, ut omnia breviter complectamur; sive

quia non conitat de autographis operum Ds.

Raymundi Lullij; sive quia opera que sub

ejus nomine circumferuntur, jamdiu, ut su-

pra exposuimus, examinata, atque approba-

ta fuerunt: plane videtur, procedi posse ad

ulteriora in hac causa, Omissa ulteriori re-

visione; prout Postulatores humiliter, arden-

terque Sanctitati Tue supplicant, ac secum

una universus Insularum Balearium Po-

pulus, aliæque Hispaniarum Provincia;

et à Tue Apostolice Sargitatis plenitudi-

ne benigne se consequuturos esse in Sum-

nam spem adducuntur.